

Milí přátelé, sestry a bratři,

místo společné biblické hodiny bych s Vámi rád aspoň na dálku sdílel přípravu na neděli, kdy budeme číst 9. kapitolu Janova evangelia (uzdravení slepého). Můžete si přečíst čtení z 1. knihy Samuelovy 16,1-13, příp. si k němu poslechnout výborný výklad biblisty a diplomata Roberta Řeháka v archivu Českého rozhlasu (<https://vltava.rozhlas.cz/pomazani-davida-za-krale-8021543>)

Pro tento večer jsem se rozhodl zaměřit na epištolní čtení, které jsem s Vámi ještě neprobíral: Efezským 5,8-14

8I vy jste kdysi byli tmou, ale nyní vás Pán učinil světlem. **9**Žijte proto jako děti světla – ovocem světla je vždy dobrota, spravedlnost a pravda; **10**zkoumejte, co se líbí Pánu. **11**Nepodílejte se na neúčinných skutcích tmy, naopak je nazývejte pravým jménem. **12**O tom, co oni dělají potají, je odporné i jen mluvit. **13**Když se však ty věci správně pojmenují, je jasné, oč jde. **14A** kde se rozjasní, tam je světlo. Proto je řečeno: Probud' se, kdo spíš, vstaň z mrtvých, a zazáří ti Kristus.

V kralickém překladu: 8 Byli jste zajisté někdy temnosti, ale již nyní jste světlo v Pánu. Jakožto synové světla chod'te, 9 (Nebo ovoce Ducha záleží ve vší dobrotě, a spravedlnosti, a v pravdě,) 10 O to stojíce, což by se dobře líbilo Pánu. 11 A neobcujte s skutky neúčinnými tmy, ale raději je trescete. 12 Nebo což se tajně děje od nich, mrzko jest o tom i mluvit. 13 Všecko pak, což bývá trestáno, od světla bývá zjeveno; nebo to, což všecko zjevuje, světlo jest. 14 Protož praví: Probud' se ty, jenž spíš, a vstaň z mrtvých, a zasvítí se tobě Kristus.

Další poznámky k textu, různočtení (jak je také možné text přeložit):

10 dosvědčujte, co se líbí Pánu

11 Nezapojujte se společně s nimi do skutků tmy

11b Napomínejte, kárejte

12 odporné = také přízemní, sprosté

13 to, co je napomenuto, káráno, trestáno... doslova: je zjeveno světlem, osvětleno, vyneseno na světlo

14 doslova: a vše vyneseno na světlo je světlem

14b Vždyť se říká (myšleno asi v Písmu, ale není jasné, kde): zasvítí, zazáří ti Kristus - tato věta byla pravděpodobně převzatá z křestní liturgie té doby (apoštol se častěji odkazuje na různé hymny, zpěvy, které se v prvotní církvi zpívaly).

Pavel (nebo možná nějaký jeho žák) pokračuje připomínkou proměny, která nastala v životě prvních křesťanů - nejlépe je to vyjádřeno v Ef 2,1-10.

Tady ale používá další obraz - obraz světla a tmy (Ef 5,8): dřívější jednání (a podstatu) „starého člověka“ nazývá tmou, nynější přetvoření do části Kristova těla nazývá světlem. Vyzývá své adresáty, aby žili v souladu s tou novou podstatou, kterou „v Kristu získali“ (Ef 5,8-10).

Protiklad tmy a světla je tak silný, že se nám to ani nechce přijmout. Možná nám ani náš život před vědomým přijetím Krista a po něm nepřipadá tak černo-bílý.

Ale tak to možná ani není myšleno: člověk určitě není dokonalý, když přijme Krista, jinak by asi apoštol nevaroval před skutky temnoty a před tím, aby s nimi člověk měl něco společného (verše 11-12). Asi jde spíš o to, komu patří, komu chce patřit, zda temnotě nebo Bohu - světlu.

Můžete si přečíst známý oddíl Jan 3,16-21, kde se také mluví o kontrastu světla a tmy. Je tam řečeno podobně jako zde v listu Efezským, že vystavení skutků tmy na světlo je do velké míry bolestivé (Ef 5,11-12), ale vede k nazvání věcí pravým jménem (Ef 5,13) a k proměně (Ef 5,14).

Pavel povzbuzuje Efezské, že ti z nich, co dovolili Bohu, aby osvětlil jejich srdce, prožili pak zásadní - sami se stali světlem - je to vlastně také naplnění Ježíšova povzbuzení a zaslíbení „Vy jste světlo světa“ (Mt 5,13).

Apoštol navazuje na křest, který lidé v prvotní církvi většinou prožívali vědomě, a tak pro ně byl výraznou duchovní zkušeností, ze které čerpali. Mluvilo se o něm často jako o „osvícení“ (to je pojem přítomný asi v každém náboženství, protože to je zkušenost všech lidí na světě). Protože křesťan přijal Krista a dostal jeho Ducha, je to, jako by v sobě nesl Boží život. Tj. není jen „osvícen“, ale nese v sobě, má v sobě světlo, je „světlem v Pánu“. Podobně to říkal Samařance (v neděli): „Kdo by se však napil vody, kterou mu dám já, nebude žíznit navěky. Voda, kterou mu dám, stane se v něm pramenem, vyvěrajícím k životu věčnému.“ (Jan 4,14)

Může nám to pomoci k pokoře (nebo nás udržet ve stavu zdravé pokory), když si uvědomíme, že jsme „kdysi byli tmou a konali skutky temnoty“. Ještě těžší je však pro nás asi uvěřit tomu, že jsme světlem v Pánu, a proto můžeme a máme vyzařovat velikonoční záři vzkříšeného Krista.

Nemáme podléhat skutkům tmy, které charakterizují život „neposlušných lidí“ (viz verš 6.). Tyto skutky nejsou k životu, vedou jen k prázdnotě, ke smrti. Být zapleten do takových činů by bylo v protikladu k tomu, co člověk zažil ve křtu a čím se díky Kristu stal. Pokud jsme se stali (ve křtu) světlem, máme také žít jako synové světla: životem „ve vši (nebo všestranné) dobrotě, spravedlnosti a pravdě“.

Apoštolovo „moralizování“ není jen tupé, neříká jen, co se nemá a nesmí. Snaží se nás dovést k tomu, abychom si uvědomili ten zvláštní paradox: mít v sobě světlo, ale chtít mít něco společného s tmou. Myslím si, že hodně našich vnitřních zápasů se odehrává na nevědomé úrovni, ale někdy stačíme docela dobře uvažovat o tom, co si myslíme, co říkáme a co děláme. Hodně nám může pomoci, když si ve chvíli rozhodování uvědomíme, kde stojíme a komu patříme, čím jsme byli obdarováni, a že to není jen vnější obdarování (co jsme dostali a co užíváme), ale i vnitřní (co/kdo vlastně jsme).

K tomu paradoxu někdy přesto dochází, protože Boží dar svobody pro člověka je velmi velkorosý. Proto stojí za to se ptát: Jsem schopný nazvat pravými jmény ty skutky tmy přítomné v mém nitru, jednání? (Tedy ne jen kolem sebe, ukázat si na toho či onoho hříšníka...) Mám svobodu ukázat tyto Kristu, postavit před jeho světlo své skutky, všechno, co jsem řekl, ale i co jsem si myslel?

Neberme to jen jako moralizování. Kristovo světlo také pomáhá rozlišovat a rozpoznat Boží vůli, pojmenovat a odsoudit skutky tmy (ne však hříšníka!).

Druhá polovina verše 14 ukazuje, že tu proměnu, kterou jsme prošli, Pavel dokonce považuje za vzkříšení v duchovním slova smyslu (opět se tu opakuje téma z Ef 2,4-6). Pravděpodobně se jedná o myšlenky ze starozákonního Izajášova proctví (26,19 60,1), ale místo „Hospodinova sláva vzešla nad Tebou“ Pavel říká: „zazáří ti Kristus“. Existují i další paralely Iz a Ef: Ef 2,13.17 a Iz 57,19; Ef 4,30 a Iz 63,10; Ef 6,14-15.17 a Iz 59,17.

Rozpoznání skutků tmy znamená probudit se ze spánku, z lhotejnosti či netečnosti vůči hříchu a temnotě v nás. Tím se vlastně zpřítomňuje (znovu se stává skutečným) Kristovo vzkříšení a jeho světlo může prozářit temnotu.

Myšlenka, abychom „žili jako vzkříšení“ (jako ti, kdo jsou vzkříšení, ať to vnímáme jako nadsázku či metaforu) se objevuje ve velikonoční liturgii. Je krásné si ji připomínat už nyní, v době nedobrovolného půstu od lidské blízkosti i bohoslužeb, právě v době, kdy se mnozí obávají o život svůj nebo svých blízkých.

Přikládám ještě pastýřský list br. synodního seniora a sdělení, které jsem pověsil na webových stránkách našeho sboru. Těším se na shledání s Vámi v lepších časech.

Srdečně Váš *Dan Heller*